

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Cognitus in ratione malitiæ, & pœnæ, &c. paragraph. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

V. Irregul.
Meg. apud
Dianā p. 2.
17. 16. r. 18.
a Suar. de
Cens. d. 40.
sec. 5. à nu.
17. Avil. de
Cens. p. 7. d.
2. dub. 3.
concl. 3. &
diff. 6. sec. 1.
dub. 11. cō.
clv. 2. & 3.
Vasq. p. 2.
d. 1. c. 5.
Filliuc. tr.
20. c. 3. n.
38. Bonat.
de Cens. d.
7. q. 1. p. 3.
n. 1. Conine
de Cens. d.
18. dub. 4.
n. 27. Dian
p. 2. tr. 16. r.
18. G. Hur.
de irreg. d. 1
diff. 2. n. 8.
Castropal.
de Cens. d.
6. p. 12. §. 4.
n. 2. G. bal.
4. q. 2. n. 5.
b Glossa in
l. ensi si par
tes ff. de leg.
& l. Divi
in Ad. l.
marq. ff. de
Iure Patr.
c. C. Tua
nos. De ho
mic. C. con
ginebatur
eodem C.
Si quis non
oratus. 15.
q. 1. C. Cle
ric. dist. 50.
d. Al. C.
significast.
2. de homis.

rum, Ergo pari modo induci potest Irregularitas, quamvis ea item gravis poena sit.
4. Ratio affirmantium, a semper de facto requin culpam mortalem, est.
Primo, quia gravissima poena non infligitur nisi ob proportionatam culpam. At Irregularitas gravissima poena est, ut omnes concedunt & ut patet ex effectibus gravissimis, quos ipsa parit, quosq; nos fusè mox explicabimus.
Secundo, culpa levis, sive ob parvitatē materiae sive ob subreptionem, seu inadvertentiam, non est absolute, & consummate delictū; ut supra §. 2. vidimus, actum ob quem incurritur Irregularitas, debere esse perfectum, & consummatum in eo genere, quo prohibetur.
Tertio, quia constans est in iure regula, ut quoties dispositio continens poenam Irregularitatis, ita sit probabilis, ut etiam opposita probabilis sit, non incuratur (habet id, quod rectè Gioffa b) Irregularitas, quia tunc expressa in iure centenda non est, At quis inficiabitur, sententiam hanc esse probabilem, positus ejus jam allatis fundamentis, & tot Doctoribus eam sequentibus, qui mordicus contendunt in iure non esse expressam Irregularitatis poenam, si solum praecedat culpa levis?
Ex his sententiis hae posterior longè videtur esse probabilior.
5. Ad sententiā prioris rationem facile responderi, in casibus illorum Textuum, cō Pontificem collegisse pro foro externo, (in quo dispensabat) adfuisse culpam gravem, quia ex praesumptionibus, & circumstantiis concurrentibus illa tunc colligebatur.
6. Ad confirmationem ductam ab excommunicatione Minori, multo facilius responderi potest, nam cum hae facile absolvi à quolibet Sacerdote simplici valeat, non estimatur, nec certè est adeo gravis, perinde est Irregularitas, quae ex se est perpetua, privatque Ordinibus, eorumque usu, Beneficiis, &c.
7. Ex dictis, Primo, colligit Abbas, d si quispiam in sui defensionem occidendo aggressorem, moderamen excessit, eum non vitaturum Irregularitatem, si id ex proposito fecit, secus, si ita ex calore iracundiae, ut indeliberatè se cerit, Merito hae dixit Abbas, quia in Sacro Textu e nonnisi lata, ac studiola, id est peccaminosa mortaliter negligentia dicitur causa Irregularitatis.
Addit insuper idem Abbas, ad Irregularitatem pro foro conscientiae, satis quidem esse cul-

pam laram (intellige mortalem) at pro foro contentioso, requiri item dolum.
8. Colligit secundo Hurtadus, ex communi doctrina defectum plenae advertentiae circa Jus vel circa factum, iguorantiam, & similia, quoties actum eximunt à peccato mortali, eximere quoque in conscientia ob Irregularitate ex delicto, quicquid sit de foro externo, cui sufficit culpa juridica, id est per externas probationes praesumpta.
9. Colligit Tertio Henriquez, b quando Judex, probata secundum praesumptiones culpa juridica mortali, declarat, aliquem incurrisse in Irregularitatem, si Reo constet, culpam fuisse venialem, nec esse Irregularitatem, nec indigere dispensatione. Quare circa scandalum, gerere se possit, ut ab omni Irregularitate immunem.
10. Circa praedicta, puta, qualis culpa requiratur, ad incurrendam Irregularitatem, multa dicenda sunt Infra cap. 15. quae omnino sunt legendenda.
§. V.
Vt incurratur Irregularitas ex delicto, actus debet esse cognitus in ratione malitia, & in ratione poena, quibus prohibetur.
1. Titius, Primo, nescit, vel non advertit, id est sine culpa, hunc actum, cuius Ecclesiae praescripto Irregularitas inharet, esse peccatum. Secundo, scit quidem, esse peccatum, id est mortale contra Jus divinum, vel contra Jus naturale, nescit tamen inculpate, esse contra Ecclesiae peculiare praescriptum, Scit v. gr. haeresim, homicidium, Rebaptisimum esse peccatum sive contra Divinum, sive contra praescriptum naturale, sed ignorat, esse contra humanam Ecclesiae praescriptum. Tertio, denique, quamvis noscat, actum, quem facit, esse peccatum, & esse contra Jus Divinum, vel naturale, vel contra prohibitionem Ecclesiae, nescit tamen sine culpa, prohibitionem huic Ecclesiae esse annexam poenam Irregularitatis.
Queritur ergo, an semper in praedictis tribus casibus incurratur Irregularitas, si actus ejusmodi prohibitus fiat à Titio?
2. Et quidem in primo casu Titium non incurtere, jam patet ex dictis, quia ad Irregularitatem praerequitur culpa, &c.
3. In secundo casu, est probabile, non incurtere, sed est item probabile, d incurtere. Ratio prioris probabilitatis est, quia Ecclesiae censetur pon-

c. C. quif
tuo de iu
ni. & r
miff.
f. d. b. C.
quodum
de ius. &
remiff. n. 2.
a G. Hur.
d. de ir
reg. d. 1. §.
n. 27.
b Henric.
l. 14. cap. 15.
num. 2.
Avila de
Cens. p. 7. d.
2. dub. 3. con.
3. & diff. 6.
d. 11. con.
cluf. 3. Pra
positus 3. p.
9. de Irre
gul. dub. 2.
num. 6.
c. 10. Prop.
3. p. 9. de
Irreg. d. 2.
n. 9. Conin
d. 18. d. 4.
Sanchez. li.
9. matr. d.
22. n. 17.
Castro. d. 2.
de Cens. p. 6.
n. 11. ref.
d. 1. p. 67.
Dianam p.
4. tr. 2. re
sol. 83.
d. Suar. de
Cens. d. 40.
se. 5. n. 10.
G. Hur. de
Irreg. d. 1.
n. 10. Sanch.
l. c. probab.
id est de
com. l. 1. n.
d. 1. n. 3.
ponc-

ponere, pœnam Irregularitatis solum non obediens suis legi, quam, si quis nesciat, non est ei inobediens. Ratio posterioris est, quia Ecclesia movetur ab indecentia mortali ipsius actus, cui adnectitur Irregularitas: Si ergo quis indecentiam actus jam agnoscat, unde mortaliter peccet contra Legem Divinam, vel naturalem, sanè ad se trahet Irregularitatem ejusmodi actui adhærescentem.

4. Dices. Cur Ecclesia arcere per Irregularitatem voluit Ministrum Justitiæ (ut omnes infra docebimus) iuste occidentem Reos, etiam si Minister non peccet: imo etiam si nesciat hanc Ecclesiæ dispositionem, non vero in priore probabilitate voluit arcere hominem, qui alium occidit iniuste, quando is ejusdem Ecclesiæ prohibitionem ignorat.

Respondeo: Rationem puto esse hanc, quia Ministri ex officio, veluti habitualiter, deficiunt à lenitate Christi, parati ex vi sui officii ad occidendum: et ille occidens iniuste cum ignorantia prædicta, cum non occidat ex officio non deficit habitualiter à lenitate Christi: Vide infra cap. 15. paragr. 13. num. 15. ubi quid simile dicam.

Jam de tertio casu remanet difficultas, de qua sunt sequentes sententiæ.

5. Prima docet ab ignorante sine culpa Irregularitatem, nunquam illam incurri, una excepta, quæ est ex Homicidio voluntario.

Præcipua hujus primæ sententiæ Ratio est, quia; ut alibi dixi, ad omnem pœnam extraordinariam, qualis certe est Irregularitas, requiritur consensus in illam, qui in ignorante esse non potest, &c. recole locum.

6. Neque obstat, Irregularitatem esse non solum pœnam, sed etiam impedimentum, quo, quis impeditur, ne ad altare accedat, impedimentum autem contrahi solere, etiam ab nesciente illud, ut patet in impedimentis Matrimonium dirimentibus. Non obstat inquam, quia Irregularitas est impedimentum quidem, sed non nisi adnexum peccato inobedientiæ, & tanquã pœnam extraordinariam eidem peccato ab Ecclesia conjunctam, id quod non est in dictis Matrimonii impedimentis, in quibus solum habetur ratio ejus, quod de facto est, v.g. consanguinitatis, Affinitatis, &c. præscindendo ab eo, quod sit pœna, vel non pœna, &c.

7. Excipit tamen, hæc sententiâ Homicidium iniustum, qui enim hoc committit, erit Irregularis, etiam si nesciat, huic delicto Irregularitatem esse connexam.

Ratio autem hujus Exceptionis non est, ut aliqui cum Merolla putant, quia in Irregularitate contracta ex Homicidio iniusto est imbibita Irregularitas ex defectu lenitatis, sicut est, inquam, ut planius explicabimus mox à n. 14. sed est usus, & consuetudo Ecclesiæ, & sensus per tot annos Fidelium, cum, & Pontifex peculiari rigore homicidam prædictum arceat ab altari, difficultiisque illi dispenset, & Fideles, nisi expresse ejusmodi dispensationem à Pontifice obtineant, non acquiescunt.

8. Adde inconveniens, quia nimis multi cum Ecclesiæ scandalo essent immunes ab hac Irregularitate, quam vis etiam plures occiderint, siquidem per quam pauci sciunt homicidio, ex vi Juris, Irregularitatem adhærere; quod certe scandalum non est adeo notabile in Irregularitatibus ex delictis aliis.

9. Secunda sententiâ docet, ab ejusmodi ignorantia Irregularitatem, semper à illam incurri, nulla excepta. Ratio potior hujus sententiæ est, quia Irregularitas ex delicto, non solum est pœna, sed etiam est indecentia, & impedimentum Canonicum, quo, qui est affectus, non potest licite ordines suscipere, vel exercere: Impedimentum autem incurritur, etiam si illud nesciatur, ut patet in impedimento dirimente orto ex consanguinitate per copulam fornicariam, ante contractum Matrimonium. Licet enim illud constitutum fuerit in pœnam delicti fornicationis cum consanguinea Sponsæ in primo, vel secundo gradu, tamen est etiam indecentia, atque adeo impedimentum ex se perpetuum, incurriturque etiam si Sponsus ignoraverit, illam esse consanguineam suæ Sponsæ, vel illi delicto ejusmodi pœnam ab Ecclesia fuisse connexam.

Adde, nimis multos sic excusari ab Irregularitatibus ex delicto, quia nimis multi illas ignorant.

10. Tertia sententiâ docet ab ignorante Irregularitatem, nunquam illam incurri, nulla proferri excepta, Ratio est, quia non est maior ratio de una, quam de alia. Cû ergo probabile existimetur, ut probant rationes primæ sententiæ, non incurri cæteras alias ab ignorante illas, probabile etiam erit non incurri Irregularitatem ex homicidio, quæ in illa prima sententiâ erat excepta; atque adeo erit probabile, nullam incurri.

11. Adde, hanc esse pœnam extraordinariam, etiam loquendo de Irregularitate ex homicidio iniusto, ergo, cum pœna extraordinaria

D 2

a Merolla
T. 1. l. c. n. 5.
Sanc. l. c.

b Suar, d.
Cens. d. 4.
sa. 5. n. 9
Avila de
Cens. p. 7. d.
2. dub. 4.
10. Prop. de
Irreg. d. 2.
n. 10. G.
Hurt. de
Irreg. d. 1.
diff. 8. n. 18.
Bonac. de
Cens. d. 7.
q. 1. p. 2. n. 4.
c. Leandr.
17. de Ir-
reg. d. 4. q.
6. Cum a-
liis. Castr.
T. 1. tr. 4. d.
1. p. 17. n. 6.
c. clariss.
d. 6. de ces.
p. 6. n. 3. A-
lio. citans
Taner. p. 2.
tr. 5. q. mor.
2. salic. post
factu post-
quam ali-
quis bona
fide sic or-
dina-

a *Libri in
Decal. c. 2.
§. 10. n. 12.*

b *Castrop.
d. disp. 6. de
Cens. p. 6. n.
3.*

nunquam incuratur ab ignorante illam, ut eadem prima sententia docet, nos alibi a sustinimus, neque hæc incurretur.

12. Ad præcipua argumenta, quæ adversus hanc tertiam sententiam afferri solent sic respondet Castropalaus. *b Non est inconueniens, quod multi ab hac poena in foro conscientia excusentur, sicuti excusantur à censuris, cum in eo foro adversus legem Ecclesiasticam complete non delinquant, ignorando poenam extraordinariam, sub qua lex lata est. Neque item est inconueniens, quod iudex ignorans suo facto Irregularitatem adnecti, cum contrahat, non tamen eam contrahat homicidia ignorans Irregularitatem suo delicto adnecti, quia Irregularitas iudicis, non in poenam, sed ob leuitiam posita est: ac homicida, tum ob leuitiam, tum in poenam delicti (sive copulative) Irregularitas inducitur, quæ Irregularitas grauior est, & difficilior dispensationi, ac proinde non est mirum, ut cognitionem legi eam indicentia exposulet.*

13. Ex his tribus sententiis prima, & secunda probabiles sunt. Tertiam ægre in praxim deducere, an autem sit probabilis, alii statuunt.

14. Sed iam superest explicare distinctus, cur numero septimo noluerim admittere contra Merollam, in Homicidio iniusto esse imbibitam Irregularitatem ex defectu lenitatis, atque adeo noluerim admittere, de hac peti solere, & debere dispensationem, quando quis ignorans, homicidio esse adnexam poenam Irregularitatis, aliquem interfecit?

15. Respondeo, rationes inter cæteras, has esse posse. Primo, quia id contra praxim est, cum petentis dispensationem; tum illam concedentis, nunquam enim peti, vel concedi solet dispensatio homicidii iniusti, nisi sub forma Irregularitatis ex delicto. Et patet, quia Irregularitatem ex defectu, alii à summo Pontifice, si e aliquorum sententia vera est, possunt dispensare, at hæc orta ex Homicidio iniusto semper petitur, & conceditur à summo Pontifice.

16. Secundo, quia petens hanc dispensationem ab eodem ipso Pontifice, satis esset; si exponeret, se esse Irregularitatem ex defectu lenitatis quia iam Merolla dicit, in casu ignorantie hanc solam incurri, non vero illam ex delicto: quod certe nullus, satis esse concedet.

17. Tertio, quia eiusmodi ignorans saltem haberet hoc notabile commodum, ut posset petere dispensationem suæ Irregularitatis, quæ solum est ex defectu, ab aliis, quam à Pontifice,

si, ut diximus, alii hanc Irregularitatem dispensare valent.

18. Quarto, quia, si vera esset hæc Merolla doctrina, is, qui cum scientia Irregularitatis aliquem occidit iniuste, in duas Irregularitates incurreret, alteram ex delicto, alteram ex defectu, & quidem separabiles, quia, quando non adest dicta scientia, sola remanet illa ex defectu: at Doctores unam agnoscunt, licet grauiorem, ut modo numero 12. dixit Castropalaus.

19. Quinto denique, Hodie, ut infra a videbimus, probabilissimum est, Irregularitatem ex defectu lenitatis non incurri, nisi à Ministris Iustitiæ, & à Militibus in bello iusto; Ergo non incurritur ab iniuste occidente: si ergo is ignorans, effugit (Merollafatente) Irregularitatem ex delicto, nullo modo ex hac probabilissima sententia subicietur Irregularitati ex defectu lenitatis, quia is non occidit, ut Minister Iustitiæ, vel, ut Miles, &c.

CAPUT V.

§. UNICUS.

Non dubia debet esse in Irregularitatem incurso.

1. RECOLE Primo, dubium vel posse esse circa factum, vel circa Jus Dubitas v.g. an occideris habes dubium facti, quamvis certus sis, occisioni de Jure annexam esse Irregularitatem. Dubitas, an amputans alicui mamillam evadas Irregularis? habes dubium Juris, licet certus sis, te mamillam alicui mutilasse.

2. RECOLE Secundo. Dubium aliud esse negativum, aliud positivum. Si enim intellectus sit omnino anceps, nullamque rationem, saltem probabilem, habeat, per quam inclinet ad aliquam partem, dicitur dubium, & quidem negativum. Si vero rationem aliquam alicujus momenti habeat, per quam assentiatur alicui parti, dicitur probabilitas, & ab aliquibus vocatur, sed certe improprè, dubium positivum. Si denique adsint rationes alicujus ponderis pro utraque parte, utraque erit probabilis, ut fuse explicuimus l. i. in Decal. c. 1. §. 1.

3. His in memoriam redactis, quaestio percellbris est, An dubium negativum de Irregularitate, siue circa Jus, siue circa factum, inducat Irregularitatem, nam quid dicendum sit in dubio possi-

c *Multi a
quâ Pasg
Cens. 3. q.
2. 20.*